

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

УДК: 332.146.2

ФОРМУВАННЯ ПОЛЮСІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ

А. І. Мокій, д.е.н., професор, Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій, Регіональна філія Національного інституту стратегічних досліджень у м. Львові

Н. А. Мікула, д.е.н., професор, Інститут регіональних досліджень НАН України

О. І. Дацко, к.е.н., к.т.н., докторант НІСД, доцент, Львівська національна академія мистецтв

Окреслена необхідність формування полюсів конкурентоспроможності рівномірно по території областей України для підвищення економічної безпеки, усунення диспропорцій та забезпечення збалансованого розвитку регіонів. Запропоновано визначати перспективні точки зростання та полюси конкурентоспроможності на підставі аналізу каркасу території, який охоплює чотири підсистеми (економіка, екологія, соціальна сфера та культура), об'єднаних інфраструктурою, а також творчий потенціал території.

Ключові слова: полюс конкурентоспроможності, каркас території, розвиток, ресурс, регіон, просторове планування, економічна безпека регіону.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Регіональною політикою багатьох розвинених країн визначено, що активне стимулювання господарського комплексу усіх населених пунктів чи галузей на рівні лише обласних центрів є неефективним. Тенденції до урбанізації, нерівномірність розподілу ресурсного потенціалу, диспропорції розвитку територій, а також недостатньо ефективна політика регіонального розвитку, надмірна централізація управління в Україні призвели до того, що основними центрами зростання сьогодні є обласні міста, столиця та м. Севастополь. І як свідчать оцінки вітчизняних експертів, за збереження надмірної централізації управління економічних розвитком регіонів ці негативні явища й надалі загострюватимуться. Тому сьогодні актуальним питання забезпечення збалансованого регіонального розвитку є формування адекватної державної та регіональної політики, розробка та впровадження механізмів стимулювання, які активізували б життєдіяльність усієї території областей України, задіявали ресурсний потенціал та забезпечували б високий рівень конкурентоспроможності не лише великих урбаністичних центрів, але й малих міст і сіл.

Метою статті є обґрунтувати необхідність формування та запропонувати методику виявлення потенційних полюсів конкурентоспроможності територій. **Завданнями** статті є: висвітлити досвід створення полюсів конкурентоспроможності розвинених країн; запропонувати методику їх виявлення в Україні з використанням аналізу каркасу території; обґрунтувати доцільність формування полюсів конкурентоспроможності територій для підвищення рівня економічної безпеки регіонів.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. На території країни і регіону ресурсний потенціал та активність

підприємницької діяльності населення локалізуються нерівномірно. А тому протягом останніх років у країнах ЄС, США, Китаї, Канаді та ін. було розроблено низку концепцій соціально-економічного розвитку, яка передбачає активізацію окремих найбільш інтенсивних господарських центрів регіону. Такі центри, активізуючи власну діяльність, мимоволі «затягують» у активну підприємницьку діяльність суміжні території, формуючи таким чином точки зростання.

Одними із основних тенденцій, які характеризують специфіку локального розвитку є посилення урбанізації та створення центрів підвищеної економічної активності, які формують полюси конкурентоспроможності регіонів. Часто роль полюсів конкурентоспроможності виконують міста обласного та районного значення, відповідно і вони стають окремими суб'єктами конкурентних відносин [1, с.125-130]. Однак зростає роль й інших центрів господарської та іншої активності у регіонах, які також можуть формувати певні точки, полюси зростання.

Полюс зростання – центр тяжіння факторів виробництва, що забезпечують найбільш ефективно їх використання. Таким полюсом зростання за Ф. Перру є провідна галузь, що створює нові товари та послуги; за Ж.Будвілем – конкретна територія (населений пункт), яка відіграє в економіці країни чи регіону функцію джерела інновацій та прогресу; за Х.Р. Ласуеном – регіональний комплекс підприємств, зв'язаний з експортом регіону або система полюсів, пов'язана з загальнодержавним попитом, що передається через експортний потенціал регіону; імпульс зростання передається другорядним галузям або периферії; за П. Потье – вісь розвитку, територія, яка забезпечує транспортне сполучення між полюсами зростання, завдячуючи збільшенню товаропотоків, розповсюдженню інновацій, розвитку інфраструктури. Ці території спільно з полюсами зростання формують просторовий каркас економічно-

го розвитку великого регіону або країни. Ідеї полюсів зростання реалізуються при створенні вілних економічних зон, технополісів, технопарків [2, с. 38-40].

Відповідно, просторове планування передбачає формування таких центрів активності, які забезпечуватимуть імпульс розвитку для усієї території регіону. І у розвинених країнах є вдалі приклади такого планування. Так, у Франції у 2005 р. постановою Міжміністерського комітету з облаштування і розвитку територій (CIADT) на конкурсній основі було відібрано 67 проектів, на основі яких створені полюси конкурентоспроможності. Для територій Франції ними стали об'єднання підприємств, науково-дослідних центрів, освітніх закладів, що взяли на себе партнерські зобов'язання згідно зі спільною стратегією розвитку з метою акумулювання власних ресурсів в межах інноваційних проектів з одним або кількома напрямками діяльності. Станом на 2006 р. завдяки діяльності таких полюсів було створено лише для дослідників 3 тисячі робочих місць. У 2007 р. їх кількість зросла до 71. Полюси конкурентоспроможності на території Франції – це об'єднання підприємств, науково-дослідних центрів, освітніх закладів, які взяли на себе партнерські зобов'язання згідно з єдиною стратегією розвитку з метою акумулювання ресурсів в межах інноваційних проектів за одним або кількома напрямками діяльності. На державному рівні виділено 13 пріоритетних напрямів розвитку таких полюсів: авіація, космос (3 полюса); сільськогосподарська та харчова промисловість (13 полюсів); товари широкого вжитку (5 полюсів); біоресурси (3 полюси); біотехнології, здоров'я (6 полюсів); хімія (4 полюси); енергетика (6 полюсів); інженерія, послуги (6 полюсів); матеріали (11 полюсів); мікротехніка, механіка (5 полюсів); оптика, світломатеріали (3 полюси); інформаційні технології (11 полюсів); транспорт (8 полюсів) [3]. На території Угорщини виділено також 8 полюсів конкурентоспроможності: туризм, культура, електроніка, аграрний і продовольчий, машинобудівний, електроніки, біотехнологій, логістичний.

Звичайно, що діяльність полюсів конкурентоспроможності мусить підтримуватися державною та регіональною владою, зокрема у Франції для налагодження їх діяльності виділяються дотації, надаються пільги у вигляді звільнення від оподаткування на прибуток 100% протягом перших трьох років та 50% - у наступні два, а також пільги при виплаті податків у позабюджетні фонди – 50% для малого і середнього бізнесу і 25 % - для усіх решта.

Одним із універсальних комплексних підходів щодо аналізу основних тенденцій розвитку регіону є визначення опорного каркасу розвитку регіону, запроваджене в межах діяльності шкіл просторового планування.

Каркас території – це області зосередження

функціональної активності населення регіону, що передбачає концентрацію ресурсів, процесів, технологій, інфраструктурних об'єктів, які забезпечують життєдіяльність території, пов'язаних з високою інтенсивністю освоєння простору регіону [4].

Каркас території застосовується як планувальна структура для визначення територіальних переваг при формуванні стратегій регіонального розвитку, а його побудова здійснюється за різними критеріями визначення основи каркасу: географічними, галузевими, функціональними, інфраструктурними та ін. Основоположником німецької школи просторового планування територій є В.Кристаллер, який визначив існування оптимальної каркасно-мережевої структури населених пунктів, яка забезпечує доступ до об'єктів сфери послуг, швидку комунікацію між містами та ефективність управління територіями та Ф.Льош, який запропонував концепцію економічного ландшафту [5]. Подібні підходи щодо необхідності формування основи регіонального розвитку мали представники інших шкіл просторового планування Д. Харві [5] та У.Айзард [6], внеском у науку яких стало створення інтегральної моделі територіальної проекції соціально-економічного життя суспільства. А Г. Ізбарі обґрунтував базові положення теорії «точко-вісьової системи», яку покладено в основу просторової організації Німеччини. Цією теорією визначено основні процеси просторового розвитку країни і показано, що центральні міста і їх великі передмістя формують об'єднані ущільнені структури. З часом вони об'єднуються і утворюють визначену мережу, в якій виділяються «осі»: поєднання територій з великою щільністю населення; включення периферійних територій до регіональних процесів; надання імпульсу розвитку передмістя.

Сьогодні багато наукових робіт присвячені структурі окремих підсистем каркасу регіону. Окремо виділяють економічний, екологічний, логістичний, транспортний та інші типи підкаркасів, які є основами для забезпечення сталого розвитку. В українській регіоналістиці досі основна увага зосереджувалася на вивченні економічного каркасу регіону, необхідність формування якого для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку визначали у свої роботах М. Долішній [7], М. Жук [8], А. Гранберг [9].

Наукові роботи окремих дослідників присвячені вивченню та формуванню й інших підсистем життєдіяльності регіону. Побудові екологічного каркасу присвячені дослідження А. Єлізарова [10], Л. Мельника. Сучасне обґрунтування підходів щодо розробки стратегії регіонального розвитку з використанням каркасу території як основи прогресу пропонує низка науковців, серед яких Х.Гросвельд [11], російські дослідники В.Занадворов [12] та ін. Формування опорного каркасу розвитку території є необхідною передумою

мовою для визначення потенційних можливостей розвитку регіону. Про необхідність просторового планування культури наголошують низка вітчизняних дослідників, серед яких О.Шаблій, М. Пістун, І.Ровенчак, І.Мітін, А.Андрєєв, Ф.Блант, М.Хусейн та ін. Про доцільність просторового реєстру людських ресурсів не тільки за кількісними, але і якісними параметрами у розрізі забезпечення конкурентоспроможності регіонів зазначають С.Вовканич, Л.Шевчук, У.Садова та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Важливим завданням сьогодення для України є виявлення потенційних полюсів конкурентоспроможності, особливо у периферійних територіях областей, які могли б задіяти наявний ресурсний потенціал та активізувати життєдіяльність як самих населених пунктів, визначених точками зростання або полюсами конкурентоспроможності, так і населених пунктів, розташованих поблизу них. Оптимально, щоб такі центри активності активно долучали до підприємницької, суспільної, культурної, інформаційної, освітньої та іншої діяльності принаймні 10-15 сіл, селищ, малих міст. Більшість із запропонованих сьогодні підходів не ураховують окремих компонент, котрі є основоположними для забезпечення сталого розвитку таких ареалів. Вважаємо, що необхідним є формування комплексного бачення регіонального каркасу.

Регіон – це поліструктурний динамічний об'єкт, який має кілька ключових підсистем, що забезпечують його життєдіяльність, а тому врахування лише економічної складової регіону, інфраструктури і соціальної сфери, чи окремих компонент культури, які використовують багато дослідників є недостатнім. На нашу думку, існуючі підходи щодо визначення опорного каркасу розвитку території не враховують таких ключових компонент, без яких ефективно планування регіонального розвитку та забезпечення сталого зростання є несистемним:

- у сучасних умовах розвиток територій значною мірою залежить від сфери культури, неврахування якої як однієї із базових для регіонального розвитку призводить до багатьох диспропорцій та деформацій у соціально-економічній системі;

- важливості якісних характеристик людських ресурсів, зокрема творчого потенціалу регіону для активізації регіонального розвитку.

Тому вважаємо, що одним із оптимальних напрямків аналізу наявної ресурсної бази територій є її територіально-просторове планування. У цьому напрямку формування каркасу території є одним із ефективних методів створення уявлення про наявні у регіоні ресурси, їх структуру,

рівень взаємодії та перспективи використання для стимулювання регіонального розвитку шляхом комплексної оцінки потенціалу території та формування відповідного бачення її системного розвитку. Ураховуючи положення ЗУ «Про Генеральну схему планування території України», та існуючі розробки щодо просторового планування територій, нами було запропоновано власні підходи щодо формування опорного каркасу територій, який дозволив би максимально ефективно використовувати наявні ресурси та стимулювати їх розвиток.

Існуючі суспільні, соціально-економічні, політичні та інші тенденції спонукають до окреслення сучасного каркасу регіону як багаторівневої, мультифункціональної, динамічної структури. На кожній території доцільно виокремлювати базові підсистеми, які функціонують як самостійні структури, від функціонування кожної з них тою чи іншою мірою залежать життєдіяльність та можливості регіонального розвитку. Сьогодні діяльність підсистем регіону досліджується та планується, фактично, лише з урахуванням окремих параметрів підсистем, хоча необхідною є комплексна їх характеристика, з урахуванням взаємовпливу окремих підсистем регіону між собою та на загальний рівень розвитку територій. Соціально-економічний розвиток регіону як поліструктурної системи сьогодні, на нашу думку, залежить від функціонування тих підсистем, які формують каркас території (рис. 1).

Розвиток кожної з підсистем залежить від динаміки розвитку іншої, а отримати позитивний сумарний соціально-економічний ефект для території неможливо в умовах невідомості хоча б однієї з них. Характеристики підсистем каркасу території висвітлені у наших попередніх публікаціях [13].

На сьогодні визначення пріоритетних напрямів формування полюсів конкурентоспроможності в Україні є недостатньо обґрунтованим. У 2010 р. Національне агентство України з іноземних інвестицій та розвитку оприлюднило перелік 10 стратегічних проектів для залучення іноземних інвестицій, одним із завдань яких є комплексний розвиток територій [14]. Сьогодні урядом України в межах програми економічних реформ розроблено низку заходів спрямованих на забезпечення базових вимог конкурентоспроможності. Серед них стратегічні інвестиційні проекти, які реалізуються відповідно до основних державних пріоритетів, визначених Президентом України і які отримали назву «Національні проекти». Однак такі проекти фактично не визначають своєю метою усунення диспропорцій розвитку та гармонійний розвиток усіх територій регіонів.



Рис. 1. Концептуальна схема формування каркасу території

Для усунення диспропорцій розвитку територій низка державних та регіональних проектів повинна спрямовуватися найперше на формування потенційних точок зростання. Переважно полюсами конкурентоспроможності є обласні центри, але розглядаючи стратегічні плани розвитку регіону, доцільно виділяти такі центри і на нижчих ієрархічних рівнях. Особливо актуальним є створення подібних полюсів на рівні малих міст та сільських поселень.

Для цього необхідно комплексно проаналізу-

вати ресурсний потенціал територій та визначити перспективи його активізації, визначити ті напрями, які є пріоритетними для конкретних регіонів в контексті забезпечення реалізації політики їх розвитку.

Зокрема, зважаючи на те, що значна кількість ресурсів, розміщених у периферійних територіях досі комплексно не оцінена, не задіюється для розвитку територій, необхідним є виявлення цього потенціалу з використанням SWOT – аналізу за наступною схемою:

Таблиця 1

SWOT-аналіз з урахуванням каркасу території

Компоненти каркасу \ Складові аналізу	Сильні сторони	Можливості	Слабкі сторони	Загрози	Креативні люди*
Економіка					
Екологія					
Культура					
Соціальна сфера					
Інфраструктура					
Людські ресурси					

*Креативні люди, які можуть стимулювати використання переваг та нівелювання загроз.

За допомогою геоінформаційних систем, наносячи на карту регіону чи держави наявні ресурси, а також обмеження щодо певних видів активності, можна визначити пріоритетні потенційні точки зростання, які можуть формувати полюси конкурентоспроможності, особливо у малих містах, гірських поселеннях тощо (табл. 2).

Інтегральна концентрація центрів активізації функціональних підсистем каркасу у комплексі визначає перспективність формування та створення полюсів конкурентоспроможності у каркасі території, сприятиме більш повному використанню наявних ресурсів та стимулюватиме регіональне зростання. Це дозволить комплексно враху-

вати наявний потенціал територій при формуванні програм (або стратегій) їх розвитку.

Стратегії регіонального розвитку обов'язково повинні включати розділ, який передбачав би усунення диспропорцій розвитку віддалених регіонів, малих міст, гірських територій і обласних чи районних центрів. І такі проекти повинні будуватися найперше через виявлення потенційних точок зростання та полюсів конкурентоспроможності. Полюси конкурентоспроможності – оптимальна основа для створення кластерів. І аналіз досвіду багатьох країн це підтверджує.


Таким чином використовуючи запропоновані підходи на місцях можна розробити ефективні

програми і стратегії розвитку, які відповідатимуть специфіці розвитку територій, задіюватимуть їх потенціал та забезпечуватимуть рівномірний розподіл точок зростання по усій території облас-

тей, забезпечать капіталізацію наявного ресурсного потенціалу, тим самим створюючи та активізуючи джерела розвитку територій та підвищуючи рівень економічної безпеки регіону.

Таблиця 2

Структурно-логічна схема визначення полюсів конкурентоспроможності та формування пріоритетних напрямів регіонального розвитку на основі аналізу каркасу території

Показники	Підсистеми каркасу території			
	Економіка	Екологія	Культура	Соціальна сфера
Ресурси	$A_1, A_2, A_3, \dots, A_n$	$A_1, A_2, A_3, \dots, A_n$	$A_1, A_2, A_3, \dots, A_n$	$A_1, A_2, A_3, \dots, A_n$
Людський капітал	$K_1, K_2, K_3, \dots, K_j$	$K_1, K_2, K_3, \dots, K_j$	$K_1, K_2, K_3, \dots, K_j$	$K_1, K_2, K_3, \dots, K_j$
Інфраструктура	$I_1, I_2, I_3, \dots, I_m$	$I_1, I_2, I_3, \dots, I_m$	$I_1, I_2, I_3, \dots, I_m$	$I_1, I_2, I_3, \dots, I_m$
Технології	$T_1, T_2, T_3, \dots, T_k$	$T_1, T_2, T_3, \dots, T_k$	$T_1, T_2, T_3, \dots, T_k$	$T_1, T_2, T_3, \dots, T_k$
Інновації	$N_1, N_2, N_3, \dots, N_s$	$N_1, N_2, N_3, \dots, N_s$	$N_1, N_2, N_3, \dots, N_s$	$N_1, N_2, N_3, \dots, N_s$
Обмеження щодо розвитку	$L_1, L_2, L_3, \dots, L_r$	$L_1, L_2, L_3, \dots, L_r$	$L_1, L_2, L_3, \dots, L_r$	$L_1, L_2, L_3, \dots, L_r$
ФОРМУВАННЯ КАРТ ПРОСТОРОВОГО РОЗМІЩЕННЯ РЕСУРСІВ ТА ОБМЕЖЕНЬ РОЗВИТКУ				
				
ВИЗНАЧЕННЯ ПОЛЮСІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ				
Представники креативного ядра суспільства, здатні капіталізувати конкурентні переваги території	$P_1, P_2, P_3, \dots, P_z$	$P_1, P_2, P_3, \dots, P_z$	$P_1, P_2, P_3, \dots, P_z$	$P_1, P_2, P_3, \dots, P_z$
Перспективи використання конкурентних переваг для стимулювання розвитку території	ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ			

де A, K, I, T, N, P - наявні ресурси за видами; L - обмеження; n, j, m, k, s, z - кількість ресурсів відповідного виду, r - кількість обмежень.

Складено авторами

Висновки:

1. Аналіз світового досвіду підтвердив необхідність та доцільність формування полюсів конкурентоспроможності для підвищення конкурентної позиції та гарантування економічної безпеки регіонів.

2. Сьогодні в Україні існує гостра необхідність стимулювання розвитку периферійних територій, оптимальним механізмом активізації яких є формування полюсів конкурентоспроможності пропорційно на усій території кожної області, активуючи як точки зростання не лише великі міста, але й малі міста і села.

3. Для виявлення потенційних полюсів конкурентоспроможності необхідним є комплексний

аналіз наявного ресурсного потенціалу, який доцільно оцінювати з використанням запропонованого SWOT – аналізу.

4. Щоб забезпечити комплексне зростання усього регіону доцільним є включити до стратегічних планів регіонального розвитку обов'язковим пунктом аналіз і планування розвитку каркасу території на підставі узагальнених даних про розміщення ресурсів та стан їх використання, запровадити систему визначення центрів або полюсів підвищеної активності каркасу території, які фактично формуватимуть полюси конкурентоспроможності і забезпечуватимуть високий рівень економічної безпеки регіону.

Список використаної літератури:

1. Калюжнова Н.Я. Конкурентоспособность российских регионов в условиях глобализации / Надежда Яковлевна Калюжнова. – М.: Теис, 2004. – 526с.
2. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: Монографія / Надія Анатолівна Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2004.– 395с.
3. Шестопалов А. Кластерная политика во Франции / Андрей Шестопалов [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://andshestopalov.livejournal.com/13757.html>
4. Словник з регіональної політики / Офіційний сайт Інституту регіональних та євроінтеграційних досліджень "ЄвроРегіоУкраїна" [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://www.eru.org.ua/index.php?page=883>
5. Christaller W. Die zentralen Orte in Süddeutschland. Eine ökonomisch–geographische Untersuchung

über die Gesetzmäßigkeit der Verbreitung und Entwicklung der Siedlungen mit städtischen Funktionen / W. Christaller. – WBG (Wissenschaftliche Buchgesellschaft), 1980. – 340 p.

6. Harvey D. Justice, Nature and the Geography of Difference / David Harvey. – N–Y: Wiley–Blackwell, 1996. – 480 p.

7. Долішній М.І. Регіональні проблеми соціально–економічного розвитку України / М. Долішній // Аналітична записка [Електронний ресурс].– Режим доступу :http://www.niurr.gov.ua/ukr/econom/krugly_stil'99/dolishny.htm

8. Жук. М.В. Регіональна економіка [Текст] : підручн. / М В. Жук. – К. : Академія, 2008. – 416 с.

9. Гранберг А. Г. Основы региональной экономики [Текст] : учебник для вузов по экон/ Александр Григорьевич Гранберг. – Второе издание. – М. : ГУ ВШЭ, 2001. – 493 с.

10. Елизаров А.В. Экологический каркас – стратегия степного землепользования XXI века // Степной бюллетень. Приложение к Сибирскому экологическому вестнику: рабочий бюллетень о сохранении степных экосистем и неразрушительном природопользовании в степях. – 1998. – № 2. – С. 6-12.

12. Занадворов В.С Экономика города: [учебн.пособие] / В.С. Занадворов, А.В.Занадворова. – М.: Академкнига, 2003. – 272 с.

13. Дацко О.І. Зміни методологічних підходів до формування стратегій регіонального розвитку // Ефективна економіка [Електронний ресурс]: ел. наук. фах. видання / Н.А. Мікула, О.І. Дацко. – 2009. – № 3. – Режим доступу: www.economy.nauka.com.ua.

14. Перелік 10 стратегічних проектів для залучення іноземних інвестицій у 2010 році оприлюднив голова Укрзовнішінвесту»// УКРІНФОРМ 21.12.2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.ukrinform.ua/ukr/order/?id=858766>

Обозначенная необходимость формирования полюсов конкурентоспособности равномерно по территории областей Украины для повышения экономической безопасности, устранения диспропорций и обеспечения сбалансированного развития региона. Предложено определять перспективные точки роста и полюса конкурентоспособности на основании анализа каркаса территории, который охватывает четыре подсистемы (экономика, экология, социальная сфера и культура), объединенных инфраструктурой, а также творческий потенциал территории.

Ключевые слова: полюс конкурентоспособности, каркас территории, развитие, ресурс, регион, пространственное планирование, экономическая безопасность региона.

The need for the competitiveness poles formation throughout the regions of Ukraine to eliminate disparities and ensure balanced regional development is outlined. The perspective growth points and competitiveness poles with the regional carcass analysis, which include the four subsystems (economy, ecology, social sphere and culture), combined by infrastructure potential of its is activated by creative people is suggested.

Key words: competitiveness pole, regional carcass, development, resource, region, spatial planning, economic security of region.

Дата надходження до редакції: 10.05.2013

Рецензент: д.е.н., професор Михайлова Л.І.

УДК 338.439.5/6

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПОЛІТИКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Т. І. Олійник, д.е.н., професор

І. О. Сєвідова, к.е.н.

Харківський національний державний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

У статті проаналізовано сучасний стан та рівень продовольчої безпеки України. Виділено проблемні аспекти та протиріччя формування державної продовольчої політики України. Визначено основні напрями удосконалення механізму реалізації державної продовольчої політики в сучасних умовах.

Ключові слова: якість, ефективність, продовольча політика, сільськогосподарське виробництво, продовольча безпека.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В останні десятиліття, незважаючи на прорив у технологіях та підвищення продуктивності виробництва продовольства, факт залишається фактом: їжа – основне джерело всіх людських

потреб – перебуває поза межами досяжності близько мільярда людей в усьому світі. Оскільки центральна складова безпеки людини – це свобода від страху та нужди, продовольчу безпеку можна розглядати як підсистему всезагальної